

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

(Άρθρο 23(3)(β)(i) του Ν. 33/64 – Μεταβατικές Διατάξεις)

(Έφεση Κατά Απόφασης Διοικητικού Δικαστηρίου Αρ. 178/18)

13 Μαΐου, 2024

[ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Δ/ΣΤΕΣ]

ΖΩΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΩΣ Ο ΠΙΝΑΚΑΣ Α

Εφεσείοντες/Αιτητές

ΚΑΙ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΜΕΣΩ

1. ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

2. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Εφεσίβλητοι/Καθ' ων η αίτηση

Δ. Στεφανίδης, για τους Εφεσείοντες.

*Ειρ. Νεοφύτου (κα), Ανώτερη Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους
Εφεσίβλητους.*

ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, Δ.: Η ομόφωνη απόφαση του Δικαστηρίου θα
δοθεί από τον **ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Δ.**

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Δ.: Οι εφεσείοντες, κατά τον ουσιώδη χρόνο, εργάζονταν με το σύστημα 24ωρης βάρδιας στη Δημόσια Υπηρεσία και στην Αστυνομία. Με τον προϋπολογισμό του 2014, **Νόμος του 2013 (Ν. 52(II)/2013** - στο εξής ο Προϋπολογισμός), μειώθηκαν και καταργήθηκαν επιδόματα, με αποτέλεσμα να επηρεάζονται. Ειδικότερα με τον πιο πάνω προϋπολογισμό:

- (i) καταργήθηκε το επίδομα βάρδιας για απογευματινή εργασία¹ και έτσι, δεν καταβλήθηκε σε όσους το λάμβαναν,
- (ii) μειώθηκε σε ποσοστό 25%, για κάθε ώρα απασχόλησης, το επίδομα βάρδιας για τις Κυριακές και αργίες όταν η Κυριακή ή η αργία αποτελεί μέρος της εργασίας για συμπλήρωση του καθορισμένου εβδομαδιαίου ωραρίου εργασίας²,
- (iii) το ύψος του επιδόματος βάρδιας για νυκτερινή εργασία των κρατικών υπαλλήλων που απασχολούνται με το σύστημα βάρδιας καθορίστηκε στο 22.8% των δεδουλευμένων ωρών και σε ότι αφορά το ωρομίσθιο κυβερνητικό προσωπικό που απασχολείται με το σύστημα βάρδιας, το επίδομα Σαββατοκύριακου και νύκτας καθορίστηκε στο 16% επί του μηνιαίου μισθού, ενώ το επίδομα

---

¹ Βλ. άρθρο 31(α) του προϋπολογισμού.

² Βλ. άρθρο 31(ε) του προϋπολογισμού.

Σαββατοκύριακου στο 12%³. Έτσι, το εν λόγω επίδομα καταβλήθηκε μειωμένο σε ποσοστό 20 και τέλος

- (iv) η υπερωριακή αποζημίωση για εργασία κατά τις δημόσιες αργίες για τις ώρες εργασίας πέραν του ωραρίου εργασίας μειώθηκε σε ποσοστό 33,3%⁴.

Ως αναφέρθηκε τα επιδόματα που περιγράφονται υπό ii – iv καταβλήθηκαν μειωμένα στους δικαιούχους. Έτσι, όλοι οι εφεσείοντες, με προσφυγές, προσέβαλαν τη νομιμότητα καταβολής μισθού, μηνός του 2014 στον οποίο, είτε δεν καταβλήθηκε επίδομα καθότι καταργήθηκε, είτε περιλαμβάνονται σ' αυτό μειωμένες πληρωμές ενόψει των πιο πάνω προνοιών του προϋπολογισμού του 2014.

Πρόσθετα, οι εφεσείοντες - πυροσβέστες⁵ - προσέβαλαν τη νομιμότητα της πράξης σε σχέση με τη μείωση κατά 25% της σχετικής αποζημίωσης που προβλέπεται και τους καταβλήθηκε για μη εργασία κατά τις αργίες

---

³ Βλ. άρθρο 31(ι) του προϋπολογισμού.

⁴ Βλ. άρθρο 31 (η) και (κ) του προϋπολογισμού.

⁵ Αιτητές στις προσφυγές 743/14, 793/14, 794/14 και 795/14

αλλά που έχουν συμπληρώσει το καθορισμένο ωράριο τους τις υπόλοιπες μέρες της βδομάδας (Βλ. άρθρο 31(θ) του προϋπολογισμού⁶).

Περαιτέρω, οι εφεσείοντες - νοσηλευτές των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας⁷ - προσέβαλαν και τη νομιμότητα της πράξης ως προς τη μη καταβολή σ' αυτούς του ειδικού επιδόματος για επικίνδυνη εργασία σε νοσηλευτικό προσωπικό που απασχολείται στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας καθότι, σύμφωνα με τον προϋπολογισμό, καταργήθηκε για τους ίδιους όπως και για όσους συναδέλφους τους εργάζονταν εκτός μονάδων κλειστής νοσηλείας και περιορίστηκε μόνο στους νοσηλευτές που απασχολούνταν σε μονάδες κλειστής νοσηλείας⁸.

Η Ολομέλεια του Διοικητικού Δικαστηρίου, με ομόφωνη απόφαση της, κήρυξε άκυρη, ως παραβιάζουσα το **Άρθρο 28.1 του Συντάγματος**, την κατάργηση μόνον του ειδικού επιδόματος επικίνδυνης εργασίας σε νοσοκομειακό προσωπικό, με βάση το άρθρο 31(γ) του προϋπολογισμού,

---

⁶ Το άρθρο 31(θ) του προϋπολογισμού προνοεί: «Η φόρμουλα υπολογισμού της αποζημίωσης που καταβάλλεται σε κρατικούς υπαλλήλους που απασχολούνται με το σύστημα βάρδιας, όταν δεν εργάζονται κατά τις αργίες αλλά έχουν συμπληρώσει το καθορισμένο ωράριο τους κατά τις υπόλοιπες μέρες της εβδομάδας καθορίζεται στο 1:1,125 για 6 ώρες.

⁷ Αιτητές στις προσφυγές 734/14, 744/14, 745/14, 936/14, 942/14, 944/14 και 945/14.

⁸ Το άρθρο 31(γ) του προϋπολογισμού προνοεί ότι το «ειδικό επίδομα σε νοσοκομειακό προσωπικό καταβάλλεται μόνο στο νοσηλευτικό προσωπικό των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας που απασχολείται σε μονάδες κλειστής νοσηλείας, είτε στο Ψυχιατρείο είτε αλλού».

σε ότι αφορά τους εφεσείοντες - νοσηλευτές Ψυχικής Υγείας - και τη μη καταβολή του, σ' αυτούς στο μηνιαίο τους μισθό και των αναδρομικών που αναφέρονται στις αντίστοιχες αιτούμενες θεραπείες των προσφυγών. Έτσι, πέτυχαν μερικώς οι προσφυγές των πιο πάνω προσώπων ενώ αντιθέτως, οι λοιπές θεραπείες καθώς και όλες οι υπόλοιπες προσφυγές, απορρίφθηκαν.

Η Ολομέλεια του Διοικητικού Δικαστηρίου, για τους λόγους που εξηγούνται στην απόφαση του, έκρινε ότι δεν υπήρξε παραβίαση: (i) του **Άρθρου 9 του Συντάγματος** το οποίο κατοχυρώνει το δικαίωμα της αξιοπρεπούς διαβίωσης, (ii) του **Άρθρου 24.1 του Συντάγματος** το οποίο αναφέρεται στην ισότητα των πολιτών στα δημόσια βάρη, (iii) του **Άρθρου 28 του Συντάγματος** το οποίο κατοχυρώνει την αρχή της ισότητας, καθώς και του **Άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)** που προστατεύει το δικαίωμα στην περιουσία. Πρόσθετα, το πρωτόδικο Δικαστήριο απέρριψε τα όσα προβλήθηκαν από τους εφεσείοντες ότι με τις διατάξεις του προϋπολογισμού του 2014 παραβιάστηκε το δικαίωμα της ιδιοκτησίας ως αυτό κατοχυρώνεται στο **Άρθρο 23 του Συντάγματος**, καθότι δεν δικογράφησαν, ως όφειλαν, το συγκεκριμένο ζήτημα.

Οι εφεσεύοντες, με 15 λόγους έφεσης, αμφισβητούν την ορθότητα της απόφασης του πρωτόδικου Δικαστηρίου. Τονίζουμε ότι έχουμε μελετήσει, με όλη την δέουσα προσοχή, τόσο τους εκτενείς λόγους έφεσης και την αιτιολογία αυτών όσο και τα περιγράμματα αγορεύσεων αμφοτέρων των συνηγόρων. Προτού συνοψίσουμε και κατηγοριοποιήσουμε τους λόγους έφεσης θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι, ο νομικός λόγος θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ενάργεια, ευστοχία και συνάμα να διακρίνεται από λακωνισμό - βραχυλογία. Ο λακωνισμός δεν αποτελεί μειονέκτημα. Αντιθέτως.

Αναφορικά με τις αρχές στον καταρτισμό του περιγράμματος αγόρευσης σχετικός είναι ο Κανονισμός 10 του ***περί Εφέσεων(Προδικασία, Περιγράμματα Αγορεύσεων, Περιορισμός του Χρόνου των Προφορικών Αγορεύσεων και Συνοπτική Διαδικασία για την Απόρριψη Προδήλως Αβάσιμων Εφέσεων) Διαδικαστικός Κανονισμός του 1996 (4/1996)***. Με βάση αυτό, θα πρέπει στο περίγραμμα να προσδιορίζονται, μεταξύ άλλων, τα ουσιώδη σημεία στα οποία επικεντρώνεται η επιχειρηματολογία.

Ο δε σκοπός του περιγράμματος αγόρευσης είναι να υποβοηθήσει το έργο του Δικαστηρίου για την επίλυση της διαφοράς, εκθέτοντας κατά

τρόπο σαφή και συνοπτικό τα επιχειρήματα ενός εκάστου των διαδίκων. Θα πρέπει σ' αυτό να καθορίζονται τα επίδικα ζητήματα, με τον πιο πάνω τρόπο και δεν θα πρέπει να υφίστανται εκτενή αποσπάσματα από αποφάσεις ή συγγράμματα. Παρατίθεται ότι είναι αναγκαίο υπό τις περιστάσεις. Ο πλατειασμός δεν βοηθά. Ενέχει κινδύνους καθότι δυνατόν να υποβαθμίσει τα σημαντικά ζητήματα που είναι συναφή για την επίλυση της διαφοράς (βλ. **Archbold, Criminal Pleading Evidence and Practice, 2021, σελ. 1420**).

Στην υπό εξέταση περίπτωση, αντιλαμβανόμαστε την σοβαρότητα της παρούσας υπόθεσης και την προσπάθεια αμφοτέρων των συνηγόρων να θέσουν ενώπιον του Δικαστηρίου τα εκατέρωθεν επιχειρήματα τους, πλην όμως τα περιγράμματα αγορεύσεων αμφοτέρων των πλευρών είναι αχρείαστα εκτενή και εν πολλοίς επαναληπτικά.

Οι λόγοι έφεσης, κατηγοριοποιώντας και συνοψίζοντας τους, ουσιαστικά εστιάζονται σε τέσσερεις ενότητες και δη ότι λανθασμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε ότι, δεν υπήρξε παραβίαση, (α) του δικαιώματος αξιοπρεπούς διαβίωσης όπως διασφαλίζεται από το **Άρθρο 9 του Συντάγματος** (λόγος έφεσης αρ. 5), (β) της αρχής της ισότητας και της δυσμενούς διάκρισης - **Άρθρο 28 του Συντάγματος** – καθώς και του

Άρθρου 14 της ΕΣΔΑ σε συνάρτηση με το **Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 1 της ΕΣΔΑ** (στο εξής το Πρωτόκολλο, λόγοι έφεσης αρ. 3, 6, 7, 8 και 9), (γ) του δικαιώματος περιουσίας - **Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου** - (λόγοι έφεσης αρ. 1, 2, 4, 10, 11,12 και 13). Πρόσθετα δε προβάλλεται ότι, το πρωτόδικο Δικαστήριο λανθασμένα δεν εξέτασε ότι υπήρξε παραβίαση των **Άρθρων 4(2), 6 και 12 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης**, του **Άρθρου 7 του Διεθνούς Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα**, του **Άρθρου 8 της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας (151/1978)**, και του **Άρθρου 5 της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας (154/1981)** (λόγοι έφεσης αρ. 14 και 15).

Κατ' ισχυρισμόν παραβίαση του Άρθρου 9 του Συντάγματος.

Ήταν η θέση του ευπαιδευτού συνηγόρου των εφεσειόντων ότι, λαθεμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο απέρριψε ως αόριστο τον λόγο ακύρωσης περί παραβίασης του **Άρθρου 9 του Συντάγματος** και ότι θα έπρεπε να επικαλεστούν, ο καθένας από αυτούς, τα πραγματικά τους δεδομένα ως προς τις οικονομικές τους υποχρεώσεις, για να υποστηρίξουν πως δεν απέμειναν περιθώρια αξιοπρεπούς διαβίωσης (λόγος έφεσης αρ. 5).

Το **Άρθρο 9 του Συντάγματος**⁹ κατοχυρώνει το δικαίωμα της αξιοπρεπούς διαβίωσης και κοινωνικής ασφάλειας.

Όπως έχει κατ' επανάληψη νομολογηθεί, ο προσφεύγων θα πρέπει να συμμορφώνεται με τους δικονομικούς κανόνες.

Ο **Κανονισμός 7 του Κανονισμού του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου 1962**, επιβάλλει όπως κάθε ένας από τους διαδίκους με τις έγγραφες προτάσεις του εκθέτει «... τα νομικά σημεία επί των οποίων στηρίζεται, αιτιολογών ταύτα πλήρως».

Σχετικό επίσης είναι και το **άρθρο 4(2) (β) του πιο πάνω Κανονισμού** το οποίο αναφέρεται στον τρόπο δικογράφησης του περιεχομένου της αίτησης και ως αναφέρεται αυτή δέον, «να περιλαμβάνει έκθεσιν της υποθέσεως του αιτητού διαλαμβάνουσας- (i) κατά συνοπτικόν τρόπον όλα τα ουσιώδη γεγονότα, επί των οποίων βασίζεται η τοιαύτη αίτησις, ...».

---

⁹ Το Άρθρο 9 του Συντάγματος προνοεί: «Έκαστος έχει το δικαίωμα αξιοπρεπούς διαβιώσεως και κοινωνικής ασφάλειας. Ο νόμος θα προβλέψει περί προστασίας των εργατών, αρωγής προς τους πτωχούς και συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων».

Όπως επισημάνθηκε στην υπόθεση **Χριστοδουλίδης ν. Πανεπιστημίου Κύπρου, Α.Ε. 95/12, ημερ. 6.7.2018**: «Δικαιολογείται να λεχθεί ότι ο Κανονισμός 7 είναι η αντίστοιχη στο διοικητικό δίκαιο πρόνοια της δικογράφησης στην αστική δίκη με σαφή τρόπο των ισχυρισμών του διαδίκου, καθορίζοντας έτσι τη σιδηροδρομική γραμμή επί της οποίας θα συζητηθεί η υπόθεση ... Πρέπει, αντίθετα, να αναφέρεται με ακρίβεια και πληρότητα σε τί συνίσταται η συγκεκριμένη παραβίαση που προτείνεται στο νομικό σημείο. Η ακρίβεια βοηθά στην καθαρότητα του δικαστικού λόγου και στην τελεσφόρηση της υπόθεσης κατά τον ορθό και ταχύτερο τρόπο». Όπως δε έχει υποδειχθεί στην **Χονδρουλίδου ν. ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ. κ.ά., Α.Ε. 208/12, ημερ. 8.11.2018**, η δικογράφηση των ουσιωδών γεγονότων και των νομικών σημείων της αίτησης είναι απαραίτητη για να γνωρίζει η αντίθετη πλευρά καθώς επίσης και το Δικαστήριο την υπόθεση του αιτητή.

Η αιτιολόγηση των νομικών σημείων πάνω στα οποία βασίζεται η προσφυγή είναι απαραίτητη για την εξέταση από μέρος του Διοικητικού Δικαστηρίου των λόγων που προσβάλλουν τη νομιμότητα μιας διοικητικής πράξης (Βλ. **Haghilo ν. Δημοκρατίας κ.ά., Α.Ε. 156/12, ημερ. 27.2.2018** και στις εκεί αναφερόμενες αυθεντίες) και οποιαδήποτε αοριστία ή ασάφεια επηρεάζει αναπόφευκτα την ορθότητα της νομικής βάσης με

αποτέλεσμα να είναι ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης (βλ. **Δημοκρατία v. Shalaeva (2010) 3 A.A.Δ. 598**).

Σχετικά επίσης είναι τα όσα αναφέρθηκαν στην πρόσφατη υπόθεση **Δήμος Λευκωσίας v. Κοινοπραξία Cybarco Ltd – A. Aristotelous Constructions Ltd, Ε.Δ.Δ. 19/17, ημερ. 31.10.2023**, όπου υιοθετήθηκε η απόφαση της Ολομέλειας στην υπόθεση **Ζαχαρία v. Δημοκρατίας (2011) 3 A.A.Δ. 293** στην οποία επισημάνθηκε ότι: «Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, νομικά σημεία που δεν εξειδικεύονται με την απαραίτητη σαφήνεια στο δικόγραφο της προσφυγής, παραμένουν αναιτιολόγητα και ανεπίδεκτα δικαστικής εκτίμησης (βλ. **Παυλίδης v. ΑΗΚ, Υποθ. Αρ. 227/07, ημερ. 20.3.2008**). Τυχόν χαλάρωση του συγκεκριμένου κανόνα, όπως αναφέρθηκε από τον Νικήτα, Δ., στην υπόθεση **Ανθούση v. Δημοκρατίας (1995) 4(Γ) A.A.Δ. 1709**, θα παρείχε ευχέρεια για συζήτηση σχεδόν κάθε θέματος 'με αποτέλεσμα τον εξοβελισμό των δικονομικών διατάξεων και του ρόλου τους στον καθορισμό των επίδικων θεμάτων και της διεξαγωγής της διοικητικής δίκης'» (βλ. επίσης **Φάρμα Α/φών Κωνσταντίνου Λτδ κ.ά. v. Δημοκρατίας, Ε.Δ.Δ. 125/16, ημερ. 14.11.2023** και **Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου v. Zaim (2016) 3 A.A.Δ. 248**).

Στην υπό εξέταση περίπτωση, ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο

υπέδειξε ότι:

«Ο λόγος αυτός ακυρώσεως θα πρέπει να απορριφθεί εκ προοιμίου ως αόριστος, καθότι οι αιτητές παρέλειψαν να υποστηρίξουν αυτόν με αναφορές στα πραγματικά τους δεδομένα πριν και μετά την έκδοση της επίδικης απόφασης, ώστε να διαφανεί κατά πόσο οι επίδικες αποκοπές ευθύνονταν για την επέλευση των κατ' ισχυρισμό τόσο δραστικών μειώσεων στις απολαβές των αιτητών ώστε τα εναπομείναντα μηνιαία ποσά να μην επαρκούσαν (εννοείται για καθένα από τους αιτητές και τους εξαρτωμένους τους) ώστε να διαβιούν αξιοπρεπώς. Εναπόκειτο στους 211 αιτητές να προσκομίσουν στο Δικαστήριο και να επικαλεστούν, ο καθένας από αυτούς, τα πραγματικά τους δεδομένα ως προς τις οικονομικές τους υποχρεώσεις, για να υποστηρίξουν πως δεν απέμειναν περιθώρια αξιοπρεπούς διαβιώσεως, για την ευημερία τους και την κάλυψη των προσωπικών και πνευματικών τους αναγκών. (Βλ. απόφαση **ΕΔΔΑ, Κουφάκης κατά Ελλάδας, υπόθ. αρ. 57665/12, ημερομηνίας 7/5/2013, § 45-47**)».

Όπως έχει κατ' επανάληψη νομολογηθεί, υφίσταται τεκμήριο συνταγματικότητας των νόμων και το βάρος είναι στους προσφεύγοντες να αποδείξουν πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας ότι ο νόμος είναι αντισυνταγματικός(βλ. **Investylia Ltd v. Ταμπουρή 2006 1 B A.A.Δ 1325**).

Για το σημαντικό ζήτημα της κατ' ισχυρισμό παράβαση της πιο πάνω συνταγματικής διάταξης, που σχετίζεται με την αξιοπρεπή διαβίωση τους, οι εφεσεύοντες παρέλειψαν να θέσουν στην αίτηση ακύρωσης τους όλα

εκείνα τα δεδομένα που να την υποστηρίζουν. Τα όσα έθεσαν ήταν γενικά, αόριστα, χωρίς εξειδίκευση σε πραγματικά δεδομένα που θα επέτρεπαν τον δικαστικό έλεγχο. Συνεπώς, ορθά έπραξε το πρωτόδικο Δικαστήριο απορρίπτοντας το συγκεκριμένο λόγο ακύρωσης.

Κατ' ισχυρισμόν παραβίαση του Άρθρου 28 του Συντάγματος.

Οι εφεσείοντες προβάλλουν ότι, λαθεμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ισότητας και δυσμενής διάκριση υπό τις περιστάσεις.

Η αρχή της ισότητας των πολιτών διατυπώθηκε στην αρχαία Ελλάδα. Όπως διακήρυσσε, ο αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος Αριστοτέλης δεν υπάρχει τίποτα πιο άνισο από την ίση μεταχείριση των ανίσων. Η δε στωική φιλοσοφία αναγνώριζε την ισότητα όλων των ανθρώπων. Η πιο πάνω αρχή είναι τόσο θεμελιώδης και υψίστης σπουδαιότητας που ως υποδεικνύει ο **Π. Δ Δαγτόγλου** στο σύγγραμμα **Συνταγματικό Δίκαιο , Ατομικά Δικαιώματα, 1991**, στην σελ. 1036 « Συχνά οι άνθρωποι προτιμούν την ισότητα από την ελευθερία, προτιμούν να είναι ίσοι στην ανελευθερία, παρά ελεύθεροι, αλλά άνισοι».

Στη δική μας έννομη τάξη, το **Άρθρο 28 του Συντάγματος¹⁰**, καθιερώνει την αρχή της ισότητας. Ο όρος « *ίσοι ενώπιον του νόμου*» δεν μεταδίδει την έννοια της ακριβούς αριθμητικής ισότητας αλλά διασφαλίζει μόνον κατά των αυθαίρετων διαφοροποιήσεων και δεν αποκλείει εύλογες διακρίσεις, οι οποίες πρέπει να γίνουν λόγω της ιδιάζουσας φύσης των πραγμάτων (**Σωτηριάδης κ.α ν. Δημοκρατίας 2002 3 Α.Α.Δ 56** και **Mikrommatis v. Republic, 2 R.S.C.C 125**). Εκείνο που επιβάλλεται είναι η ίση ή ομοιόμορφη μεταχείριση όλων των πολιτών που τελούν κάτω από τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες. Η αρχή της ισότητας ρητά επιτάσσει την αποφυγή αυθαίρετων διακρίσεων (βλ. **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλή των Αντιπροσώπων Αναφορά 3/2021 ημερ. 2.12.2021**)

Πρόσθετα δε, το **άρθρο 38 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν. 158(I)/99)** επιβάλλει στη διοίκηση, κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας, ίση ή ομοιόμορφη μεταχείριση όλων των πολιτών που τελούν υπό τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες.

---

¹⁰ Το **Άρθρο 28** προνοεί:«1.Πάντες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, της διοικήσεως και της δικαιοσύνης και δικαιούνται να τύχουν ίσης προστασίας και μεταχειρίσεως 2.Έκαστος απολαύει πάντων των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προβλεπομένων υπό του Συντάγματος άνευ ουδεμίας δυσμενούς διακρίσεως αμέσου ή έμμεσου εις βάρος οιοδήποτε ατόμου ένεκα της κοινότητος, της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, της γλώσσης, του φύλου, των πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της γεννήσεως, του πλούτου, της κοινωνικής τάξεως αυτού ή ένεκα οιοδήποτε άλλου λόγου, εκτός εάν δια ρητής διατάξεως του Συντάγματος ορίζεται το αντίθετον.....»

Η αρχή της ισότητας επιβάλλει ίση μεταχείριση όμοιων περιπτώσεων. Όπως επισημάνθηκε στην **Θεοχαρίδης v. Δημοκρατίας (1998) 3 Α.Α.Δ. 63**, «... Αποκλείονται διακρίσεις οι οποίες δεν ανάγονται σε εγγενείς διαφορές μεταξύ των υποκειμένων ή αντικειμένων του δικαίου ... Εάν τα υποκείμενα ή αντικείμενα της ρύθμισης είναι ομοιογενή, δεν χωρεί διάκριση. Εάν είναι ανομοιογενή χωρεί ...». Η δε αρχή της ισότητας, όπως τονίστηκε στην **Χρήστου v. Υπουργικού Συμβουλίου (1996) 4B Α.Α.Δ. 680**, σημαίνει «... την επιταγή της απρόσωπης και αντικειμενικής κρίσεως και την απαγόρευση κάθε αυθαίρετης διακρίσεως, κάθε διακρίσεως δηλαδή που στηρίζεται σε ανυπόστατα ή άσχετα κριτήρια και αγνοεί την ουσιώδη ομοιότητα των υπό ρύθμιση ή κρίση περιπτώσεων» (Βλ. επίσης **Republic v. Arakian (1972)3 C.L.R.294**, **Σεργίδης v. Δημοκρατίας (1991) 1 Α.Α.Δ. 119**, **Πρόεδρος της Δημοκρατίας v. Βουλής των Αντιπροσώπων (1989) 3 Α.Α.Δ. 1931**).

Αναφορικά με το πότε υφίσταται διαφορετική μεταχείριση, ενδιαφέροντα είναι και τα όσα αναφέρθηκαν στην υπόθεση **Vrountou v. Cyprus**¹¹ ότι «*There will be a difference in treatment if it can be established that other persons in an analogous or relevantly similar situation enjoy preferential treatment*».

---

¹¹ Απόφαση ΕΔΑΔ – Application no. 33631/06, ημερ. 13.1.2016.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο, ως αναφέρθηκε, έκρινε ότι δεν υπήρξε παραβίαση του **Άρθρου 28** του **Συντάγματος**.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, οι εφεσείοντες είναι δημόσιοι υπάλληλοι και εργάζονται με το σύστημα 24ωρης βάρδιας και αποζημιώνονται γι' αυτό με επίδομα, πέραν του βασικού μισθού και των άλλων αυξήσεων. Με τον Προϋπολογισμό του 2014 εισήχθησαν οι περικοπές, για τις οποίες γίνεται αναφορά πιο πάνω, για σκοπούς εκσυγχρονισμού του επιδόματος καθώς και για περιστολή των κρατικών δαπανών με εξοικονομήσεις. Το πρωτόδικο Δικαστήριο, ορθά αποφάνθηκε ότι, οι εφεσείοντες δεν υπέδειξαν μα ούτε και εντοπίζεται οποιαδήποτε διαφοροποίηση εντός της ομάδας αυτής ώστε να υφίσταται διάκριση ιδίων ή όμοιων καταστάσεων.

Αναφορικά δε με την επιχειρηματολογία των εφεσειόντων ότι, έτυχαν άνισης μεταχείρισης έναντι άλλων συναδέλφων τους που εργάζονται στις αντίστοιχες θέσεις, αλλά με κανονικό ωράριο και πενθήμερη βδομάδα εργασίας, και πάλι δεν ευσταθεί καθότι, οι εφεσείοντες συγκρίνουν ανόμοιες καταστάσεις. Αναγνωρίζεται ότι πράγματι το είδος της εργασίας τους είναι κοινό καθώς και τα καθήκοντα τους, πλην όμως το Κράτος αποζημιώνει τους εφεσείοντες οι οποίοι εργάζονται με το καθεστώς της 24ωρης βάρδιας, σε αντίθεση με την άλλη ομάδα που εργάζεται με κανονικό ωράριο. Η αλλαγή της φόρμουλας υπολογισμού της

αποζημίωσης του επιδόματος βάρδιας δεν κατήργησε την σχετική αποζημίωση αλλά, όπως έχει υποδειχθεί ανωτέρω, αυτά περιστάθηκαν προς εκσυγχρονισμό τους ενόψει των δημοσιοοικονομικών περιστάσεων, του μεγέθους της κρατικής δαπάνης στα έτη της οικονομικής κρίσης και του καθεστώτος του μνημονίου. Συνεπώς, ορθά, το πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε δυσμενής διάκριση για το συγκεκριμένο ζήτημα.

Αναφορικά με τις αποζημιώσεις υπερωρίας για τους εργαζομένους με το σύστημα βάρδιας, επισημάνθηκε ότι αντίστοιχες μειώσεις περιλήφθηκαν στον προϋπολογισμό για την υπερωριακή αποζημίωση όλων των κρατικών υπαλλήλων¹² και έτσι, ορθά κρίθηκε από το πρωτόδικο Δικαστήριο πως ίσχυαν ομοιόμορφες μειώσεις σε σχέση με όλους τους εργαζομένους υπερωριακά δημόσιους υπαλλήλους κατά το ίδιο ποσοστό και έτσι, δεν υφίστατο δυσμενής διάκριση, παραβιάζουσα το **Άρθρο 28 του Συντάγματος**.

Οι εφεσείοντες προέβαλαν επίσης ότι, υφίστατο ανισότητα έναντι των ιδιωτικών υπαλλήλων. Καταρχάς, επισημαίνεται ότι η μείωση ή κατάργηση επιδομάτων δεν συνιστά επιβολή φόρου. Σχετικά είναι τα όσα

---

¹² Βλ. άρθρο 31 (κ) του περί Προϋπολογισμού Νόμου (Ν. 52(II)/2013).

επισημάνθηκαν στην **Φυλακτού κ.α ν. Δημοκρατίας 2013 3 Α.Α.Δ 565** ότι « ... Θα ήταν φορολογικής φύσης, αν ήταν τέτοιοι που να επηρεάζουν τους μισθούς εμμέσως και όχι αμέσως με απ' απευθείας αποκοπή ποσοστού από το μισθό των Αιτητών...». Πρόσθετα, οι εφεσεύοντες δεν τελούν υπό τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες με τους ιδιωτικούς υπαλλήλους αφού οι πρώτοι είναι δημόσιοι υπάλληλοι ενώ οι δεύτεροι πρόκειται για ιδιωτικούς υπαλλήλους.

Όπως έχει ήδη επισημανθεί ,υπήρξε ανάγκη άμεσης περιστολής των δημόσιων δαπανών, των οποίων το κρατικό μισθολόγιο αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος τους, κάτι που δεν ισχύει σε σχέση με τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα. Συνεπώς, ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο κατέληξε ότι δεν υπήρξε οποιασδήποτε μορφής ανισότητα.

Για όλους τους λόγους που εξηγούνται πιο πάνω οι λόγοι έφεσης, οι οποίοι περιστρέφονται ότι υπήρξε άνιση μεταχείριση και κατ' επέκταση παραβίαση της αρχής της ισότητας , απορρίπτονται.

Κατ' ισχυρισμόν παραβίαση του Άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

Κατ' αρχάς επισημαίνεται ότι οι εφεσείοντες, με την αίτηση ακύρωσης τους, δεν δικογράφησαν ότι με τις διατάξεις του Προϋπολογισμού του 2014, με τις οποίες επιβλήθηκαν οι επίδικες περικοπές, παραβιάζεται το **Άρθρο 23 του Συντάγματος**. Όπως έχει κατ' επανάληψη νομολογηθεί θέματα συνταγματικότητας όχι μόνο πρέπει να εγείρονται στην αίτηση ακύρωσης αλλά και να εξειδικεύονται με την αναγκαία επάρκεια λόγω ακριβώς ότι η αντισυνταγματικότητα νόμου είναι θέμα ιδιάζουσας σημασίας και σπουδαιότητας (Βλ. **Χαραλάμπους ν. ΕΤΕΚ 2012 3 ΑΑΔ 59, Οικονόμου ν. Ε.Τ.Ε.Κ. (2002) 3 Α.Α.Δ. 676, Μαραγκός ν. Δημοκρατίας (2006) 3 Α.Α.Δ. 671, Χατζηχάννας ν. Δημοκρατίας (Αρ. 2) (2009) 3 Α.Α.Δ. 655, και Κοτζάπασσης κ.α ν. Χαζηγιάννη κ.α Πολ. Εφ. 107/2015 ημερ. 26.4.2021**).

Οι εφεσείοντες δεν δικογράφησαν το συγκεκριμένο ζήτημα, ως όφειλαν, στην αίτηση ακύρωσης τους και έτσι, ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν εξέτασε την πιο πάνω ισχυριζόμενη παραβίαση.

Οι εφεσείοντες προβάλλουν ότι η κατάργηση του επιδόματος βάρδιας για απογευματινή εργασία και η μείωση των λοιπών επιδομάτων παραβιάζουν το **άρθρο 1 του πιο πάνω Πρωτοκόλλου**.

Το **άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου** προστατεύει την περιουσία και επιτρέπει τον περιορισμό περιουσιακού δικαιώματος για λόγους δημόσιας ωφελείας ενώ το **Άρθρο 23.3 του Συντάγματος** δεν περιλαμβάνει το δημόσιο συμφέρον ή τη δημόσια ωφέλεια στους λόγους περιορισμού του δικαιώματος ιδιοκτησίας που επιτρέπονται. Στο Σύνταγμα ρυθμίζονται περιπτώσιολογικά οι επιτρεπόμενοι περιορισμοί στο πιο πάνω δικαίωμα. Συνεπώς, το **Άρθρο 23 του Συντάγματος** παρέχει μεγαλύτερη προστασία από ότι το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου (βλ. **Δημοκρατία ν. Αυγουστή, Ε.Δ.Δ. 177/18 κ.ά., ημερ. 10.4.2020**).

Η υπόθεση **Χαραλάμπους ν. Δημοκρατίας (2014) 3 Α.Α.Δ. 175** αφορούσε τις έκτακτες αποκοπές από τους μισθούς δημοσίων υπαλλήλων προς αντιμετώπιση της ακραίας οικονομικής κρίσης με βάση τον **περί Έκτακτης Εισφοράς Αξιωματούχων, Εργοδοτουμένων και Συνταξιούχων της Κρατικής Υπηρεσίας και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα Νόμος του 2011 (Ν. 112(Ι)/2011)**. Αναγνωρίστηκε ότι ο μισθός συνιστά ιδιοκτησιακό δικαίωμα το οποίο, δεν εκτείνεται και σε δικαίωμα σε μισθό συγκεκριμένου ύψους. Το Ανώτατο Δικαστήριο έκρινε ότι, η μικρή αποκοπή που επιβλήθηκε υπό μορφή έκτακτης εισφοράς και η οποία κυμαίνεται μεταξύ 1,5% - 3,5%, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, δεν επηρέαζε το πυρήνα του δικαιώματος επί του μισθού, ο οποίος πυρήνας

παρέμεινε άθικτος και καθόλου δεν αδρανοποιήθηκε ώστε να πρόκειται για στέρηση ή περιορισμό, εκτός των αποδεκτών πλαισίων του **Άρθρου 23**. Έτσι, κρίθηκε ότι δεν υπήρξε παραβίαση του **Άρθρου 23** ενώ για τους ίδιους λόγους, απορρίφθηκε, a fortiori, και η εισήγηση για παράβαση του **Άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου**.

Ακολούθησε η υπόθεση **Κουτσελίνη-Ιωαννίδου κ.ά. ν. Δημοκρατίας κ.ά. (2014) 3 Α.Α.Δ. 361**, η οποία αφορούσε την αναστολή καταβολής σύνταξης σε αξιωματούχους που λάμβαναν μισθό από το αξίωμα το οποίο ανέλαβαν μετά την συνταξιοδότηση τους (**άρθρο 3B του περί Συντάξεων Κρατικών Αξιωματούχων (Γενικές Αρχές) Νόμος του 2011 (Ν. 88(I)/2011**). Στην πιο πάνω υπόθεση κρίθηκε ότι «η αναστολή» στην καταβολή σύνταξης, όπως προνοείται στο νόμο, είχε ουσιαστικά την έννοια πως οι εκεί εφεσεύοντες έχαναν οριστικά, το δικαίωμα τους στη σύνταξη για όσο χρονικό διάστημα διαρκούσε η θητεία ή η υπηρεσία τους στις συγκεκριμένες θέσεις. Η ουσία εστιάζετο πως επρόκειτο περί επιβολής στέρησης ή περιορισμού, του δικαιώματος ιδιοκτησίας, στο διηνεκές, που δεν εδικαιολογείτο από το **Άρθρο 23.3 του Συντάγματος**.

Η μεταγενέστερη υπόθεση **Δημοκρατία ν. Αυγουστή** (ανωτέρω) αφορούσε την περιστολή των δαπανών του δημοσίου τομέα ενόψει της

ακραίας οικονομικής κρίσης που ταλάνιζε τη χώρα. Ειδικότερα, προβλέφθηκε μείωση των μισθών και των συντάξεων. Στην εν λόγω απόφαση έγινε ιστορική και νομολογιακή ανάλυση τόσο των αποφάσεων **Κουτσελίνη** και **Χαραλάμπους** (ανωτέρω) όσο και της πλούσιας ευρωπαϊκής νομολογίας. Κρίθηκε ότι, οι αποκοπές που έγιναν με συγκεκριμένες νομοθεσίες δεν επηρέαζαν τον πυρήνα του δικαιώματος σε μισθό και σύνταξη ούτε και έθεταν σε κίνδυνο την αξιοπρεπή διαβίωση των εφεσιβλήτων, οι οποίοι να σημειωθεί δεν έθεσαν τέτοιο ζήτημα.

Στην υπόθεση **Koufaki and Adedy v. Greece (απόφαση του ΕΔΔΑ στο πλαίσιο των Αιτήσεων 57657/12 και 57665/12, ημερ. 7.5.2013)** ο συνταξιούχος δικηγόρος και η συνδικαλιστική οργάνωση αμφισβήτησαν ενώπιον του ΕΔΔΑ τη συμβατότητα των περικοπών των μισθών, των επιδομάτων και συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων που επήλθε με νόμους, κατ' εφαρμογή του πρώτου μνημονίου, προς τις διατάξεις της ΕΣΔΑ και ειδικότερα του **Άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου**. Το ΕΔΔΑ αποφάνθηκε ότι, οι εν λόγω μειώσεις δεν αποτελούσαν στέρηση της ιδιοκτησίας αλλά συνιστούσαν επέμβαση στην απόλαυση του δικαιώματος του σεβασμού της περιουσίας στο πλαίσιο του πιο πάνω άρθρου της Σύμβασης. Το ΕΔΔΑ επισήμανε ότι, το συγκεκριμένο άρθρο δεν αναγνωρίζει δικαίωμα σε συγκεκριμένο ποσό σύνταξης ή αμοιβής ενώ

παρέχεται στον εθνικό νομοθέτη ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά την ενάσκηση της κοινωνικής του πολιτικής. Κρίθηκε ότι, η υιοθέτηση των προσβαλλόμενων μέτρων ήταν δικαιολογημένη *«από την ύπαρξη μιας χωρίς προηγούμενο εξαιρετικής κρίσης στη σύγχρονη ιστορία της Ελλάδας»*. Περαιτέρω, κρίθηκε ότι η ανάγκη αντιμετώπισης της δύσκολης αυτής κατάστασης συνιστούσε λόγο δημόσιας ωφελείας ικανό να στηρίξει την λήψη των προσβαλλόμενων με την προσφυγή μέτρων.

Προτού προχωρήσουμε στην εξέταση των λόγων έφεσης που σχετίζονται με το πιο πάνω ζήτημα επισημαίνουμε ότι ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε πως τα επίδικα επιδόματα και αποζημιώσεις συνιστούν *«περιουσία»* εν τη εννοία του **Άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου**, λόγω της νόμιμης προσδοκίας απόκτησής τους, αλλά και περιουσία υπό την προστασία του **Άρθρου 23 του Συντάγματος** (βλ. **Χαραλάμπους, Κουτσελίνη και Αυγουστή** ανωτέρω).

Πρόσθετα δε, με βάση τη νομολογία τόσο των Ανωτάτου Δικαστηρίου όσο και τη νομολογία του ΕΔΔΑ, το **Άρθρο 23 του Συντάγματος** και το **Άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ**, δεν αναγνωρίζουν δικαίωμα σε συγκεκριμένο ποσό αμοιβής.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, το 2011, το Κράτος, υπό τις ιδιαίτερα δυσχερείς οικονομικές συνθήκες για τον τόπο και της ακραίας οικονομικής κρίσης προχώρησε στην υιοθέτηση νομοθετικών μέτρων για την περιστολή των δαπανών του δημόσιου τομέα (Βλ. **Χαραλάμπους** και **Αυγουστή**, ανωτέρω). Επρόκειτο για μια χωρίς προηγούμενο εξαιρετική κρίση στη σύγχρονη ιστορία της χώρας μας. Ενδεικτικά, μεταξύ άλλων, έγιναν έκτακτες αποκοπές από τους μισθούς δημοσίων υπαλλήλων (Βλ. **N. 112(I)/2011**), έγιναν μειώσεις μισθών και συντάξεων (Βλ. **N. 168(I)/2012** ως τροποποιήθηκε και **N. 113(1)/2011**), επιβλήθηκε έκτακτη εισφορά και σε μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα (Βλ. **N. 88(I)/2011**), αυξήθηκε ο Φ.Π.Α. (Βλ. **N. 202(I)/2011**), επιβλήθηκε ετήσιο τέλος σε όλες τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο από το 2011, αυξήθηκε ο φορολογικός συντελεστής από το φορολογικό έτος 2011, καθώς επίσης και για εκσυγχρονισμό, με τον Προϋπολογισμό του 2014 (Βλ. **N. 52(II)/2013**) καταργήθηκε το επίδομα βάρδιας για απογευματινή εργασία και μειώθηκαν επιδόματα, ως με λεπτομέρεια καθορίστηκαν πιο πάνω και δεν χρήζουν επανάληψης. Πρόσθετα δε το Κράτος δανείστηκε από τα ταμεία συντάξεως ημικρατικών οργανισμών.

Η Δημοκρατία, ενόψει της κρίσιμης δημοσιονομικής κατάστασης, απεύθυνε αίτημα στήριξης σταθερότητας στον Πρόεδρο του Eurogroup

καθώς και στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Στις 30.4.2013 δημοσιεύτηκε στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας ο Περί της Συμφωνίας Διευκόλυνσης Χρηματοδοτικής Στήριξης (Κυρωτικός Νόμος του 2013 (Ν.1(iii)/2013) με τον οποίο κυρώθηκε η Συμφωνία Διευκόλυνσης Χρηματοδοτικής Στήριξης.

Σε ακολουθία με το Μνημόνιο Συναντίληψης με τη ΤΡΟΙΚΑ, υιοθετήθηκαν μέτρα για την περιστολή των δημοσιονομικών του Κράτους, μεταξύ αυτών η κατάργηση αναχρονιστικών επιδομάτων και η μείωση επιδομάτων των κρατικών υπαλλήλων και αξιωματούχων¹³.

Με βάση των όσων τέθηκαν ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου, το Κράτος τελούσε σε μεγάλη δημοσιονομική κρίση και επίβλεψη συμμόρφωσης με το μνημόνιο Συναντίληψης λόγω δανεισμού. Ως δε προέκυπτε από του διοικητικούς φακέλους, η λήψη των επίδικων μέτρων ήταν αναγκαία για να εξοικονομηθούν δαπάνες, να εκσυγχρονιστούν τα επιδόματα των δημοσίων υπαλλήλων αλλά και για να υφίσταται ισοσκελισμένος προϋπολογισμός.

---

¹³ Οι σχετικές δεσμεύσεις υλοποιήθηκαν, μέσω των προϋπολογισμών του 2013 και 2014. Σε ό,τι αφορά την κρατική υπηρεσία, η εξοικονόμηση, με τον προϋπολογισμό του 2013, ανήλθε στα €30 εκ. ενώ με τον προϋπολογισμό του 2014 επιτεύχθηκαν πρόσθετες εξοικονομήσεις, σε σύγκριση με το 2013, ύψους €16.3 εκ.

Έτσι, σε ακολουθία των προνοιών του **Άρθρου 167(1) του Συντάγματος** συντάχθηκε ο Προϋπολογισμός της Δημοκρατίας για το οικονομικό έτος που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου, 2014 και αφού εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο κατατέθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων η οποία, τον ψήφισε σε Νόμο. Τονίζεται ότι ο λόγω προϋπολογισμός είχε διάρκεια ενός έτους.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη την ακραία οικονομική κρίση που αντιμετώπιζε η χώρα μας, τα επίδικα μέτρα που λήφθηκαν και δη η τροποποίηση της φόρμουλας υπολογισμού της υπερωριακής εργασίας με την μείωση κατά 33% της αποζημίωσης καθώς και η μείωση της φόρμουλας υπολογισμού των επιδομάτων βάρδιας με κατάργηση του επιδόματος για απογευματινή εργασία και μείωση κατά 20% και 25% των υπολοίπων, νύχτας, Κυριακής και αργίας και σε ακολουθία των όσων αναφέρθηκαν στην **Χαραλάμπους και Αυγουστή ανωτέρω** αλλά και του λόγου της **Koufaki and Adedy v. Greece** (ανωτέρω), κρίνουμε ότι, τα προσβαλλόμενα με την αίτηση ακύρωσης μέτρα, τα οποία αποτελούν αντικείμενο της υπό κρίση έφεσης, δεν παραβιάζουν τον πυρήνα του συγκεκριμένου δικαιώματος, μα ούτε και θέτουν σε κίνδυνο την αξιοπρεπή διαβίωση των εφεσειόντων. Σε σχέση με το τελευταίο ζήτημα, ως έχει ήδη επεξηγηθεί, οι εφεσειόντες

παρέλειψαν να θέσουν στην αίτηση ακύρωσης τους όλα εκείνα τα δεδομένα που να υποστηρίζουν τα όσα γενικά και αόριστα πρόβαλλαν.

Η ανάγκη αντιμετώπισης της δύσκολης και εξαιρετικά κρίσιμης δημοσιονομικής κατάστασης που αντιμετώπιζε η χώρα μας συνιστούσε λόγο δημόσιας ωφελείας ικανό να στηρίξει τη λήψη των επίδικων μέτρων τα οποία να σημειωθεί δεν παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας και της δίκαιης ισορροπίας.

Συνακόλουθα οι λόγοι έφεσης που σχετίζονται με την παραβίαση του δικαιώματος της περιουσίας, ως αυτό κατοχυρώνεται από το **άρθρο 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου 1** απορρίπτονται.

Οι λοιπές κατ' ισχυρισμόν παραβιάσεις.

Οι εφεσείοντες προβάλλουν ότι το λαθεμένα το Πρωτόδικο Δικαστήριο δεν εξέτασε ότι με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις παραβιάζονταν τα **άρθρα 4(2) και 12 του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Χάρτη**, το **άρθρο 7 του Διεθνούς Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών**, το **άρθρο 7 του Διεθνούς Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών**, το **άρθρο 5 της Διεθνούς**

Σύμβασης Εργασίας (154/81) και το άρθρο 8 της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας (151/78).

Το **άρθρο 4(2) του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Χάρτη** αναγνωρίζει το δικαίωμα των εργαζομένων σε αυξημένη αμοιβή για υπερωριακή εργασία, υπό την επιφύλαξη εξαιρέσεων για ειδικές περιπτώσεις ενώ το **άρθρο 12** διασφαλίζει το δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση.

Το **άρθρο 7 του Διεθνούς Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών** για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα αναγνωρίζει, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα της δίκαιης αμοιβής και της αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Το **άρθρο 5 της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας (154/81)** αναφέρεται στην προώθηση της συλλογικής διαπραγμάτευσης ενώ το **άρθρο 8 της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας (151/78)** προνοεί ότι οι κρατήσεις επί των ημερομισθίων δέον να επιτρέπονται μόνον υπό συνθήκες και εντός ορίων που καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία ή με συλλογική σύμβαση ή με απόφαση διαιτησίας και οι εργαζόμενοι δέον να πληροφορούνται τις συνθήκες και τα όρια εντός των οποίων δύνανται να πραγματοποιούνται τέτοιες κρατήσεις.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, με τον Προϋπολογισμό του 2014 δεν καταργήθηκε το δικαίωμα των εφεσείοντων σε αυξημένη αμοιβή για υπερωριακή εργασία ούτε και παραβιάστηκε το δικαίωμα της δίκαιας αμοιβής και της αξιοπρεπούς διαβίωσης για τους λόγους που έχουν εκτεθεί ανωτέρω. Με τον συγκεκριμένο προϋπολογισμό απλώς περιορίστηκε το επίδομα υπερωρίας το οποίο δεν παραβιάζει το **Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου 1 της ΕΣΔΑ**. Το Δικαστήριο κάτω από το πρίσμα των πιο πάνω άρθρου ουσιαστικά εξέτασε τα όσα πρόβαλλαν οι εφεσείοντες. Συνεπώς, οι λόγοι έφεσης που σχετίζονται με τα πιο πάνω ζητήματα είναι έκθετοι σε απόρριψη.

Για όλους τους λόγους που εξηγούνται ανωτέρω, η έφεση απορρίπτεται με έξοδα, εκ συνολικού ποσού €4.000, υπέρ της εφεσίβλητης και εναντίον των εφεσείοντων.

Τ. ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, Δ.

ΣΤ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, Δ.

/ΕΑΠ

Η. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Δ.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α

1. Μαρίνα Κλεάνθους
2. Δημητρίου Χρυσόστομος
3. Δημήτρης Αγγελούκος
4. Βαρβάρα Αργυρού
5. Χριστίνα Κουλουντή
6. Δέσποινα Πελεκάνου
7. Κυριάκου Χρυστάλλα
8. Μυροφόρα Ανδρέου
9. Μαριάννα Κοκότση
10. Στυλιανού Αντρέας
11. Φλώρου Νίκη
12. Λιασίδου Ελπίδα
13. Μιχαήλ Παρασκευή
14. Χρυστάλλα Νικολάου
15. Λύν Σάρτζερσον
16. Πετελή Παναγιώτα
17. Μενελάου Δέσποινα
18. Ιωάννα Στεφάνου
19. Στέλλα Θεοχάρους
20. Αλεξία Κωνσταντίνου
21. Γιωργούλλα Μιχαήλ
22. Ανδρούλλα Μιχαήλ
23. Αγγέλα Χ"Χαραλάμπους
24. Γεωργία Παπαγεωργίου
25. Μαρίνα Θεοτή
26. Αντρέας Αγαθάγγελου
27. Στέλλα Χαραλάμπους
28. Δημήτρης Ψωμάς
29. Άννα Ναθαναήλ
30. Ελισάβετ Χρυσάνθου

31. Λυσάνδρου Κυριακή
32. Φρόσω Λεύκου
33. Χρυστούλλα Βασιλείου
34. Παναγιώτης Νικολαΐδης
35. Μάριος Ιωάννου
36. Χρίστος Χριστοδούλου
37. Ανδρέας Κούμουρος
38. Ιωάννης Παυλίδης
39. Κουρμούζου Ανθή
40. Γεωργία Ιακώβου
41. Άρτεμης Αθανάση
42. Ελένη Ζαχαροπούλου
43. Ευγένιος Πεγειώτης
44. Ηλιάνα Δαμιανού
45. Γεωργία Χαραλάμπους
46. Παναγιώτα Μαρίνου
47. Αντιγόνη Πούρου
48. Παναγιώτης Αντωνιάδης
49. Νίκος Φλουρής
50. Θεοφανώ Παπαστεφάνου
51. Δώρα Δημητρίου
52. Μαρία Χριστοφή
53. Μαρία Γεωργίου
54. Πετρούλα Νεοφύτου
55. Μαρίνα Αθανασίου
56. Στέλιος Ιορδάνους
57. Θάλεια Γιακουμή
58. Gerry Barrett
59. Γιώργος Αλλαγιώτης
60. Λάουρα Χριστοφή
61. Παρασκευή Νικόλα

62. Αίγλη Ασημένου
63. Πέτρος Ζήνωνος
64. Νικόλαος Ανδρέου
65. Στέλλα Αντωνίου
66. Ανδρέας Παναγιώτου
67. Αναστασία Χριστοδούλου
68. Μενέλαος Μενελάου
69. Άντρη Ευτυχίου
70. Μιλτιάδους Μιλτιάδης
71. Κώστας Ηρακλέους
72. Χριστίνα Αντωνίου
73. Νικόλαος Παρλάτας
74. Μάριος Παρμάκκης
75. Παναγιώτα Γεωργίου
76. Πανίκος Χριστοφή
77. Παύλου Κυριακή
78. Νεοφύτου Αντρέας
79. Μιχάλης Μάμιλος
80. Κακούρη Αντρονίκη
81. Σταύρη Χατζηπαναγή
82. Απόστολος Λοίζου
83. Ευγένιος Μωυσή
84. Ειρήνη Αγαθαγγέλου
85. Μαρίνα Παμπόρη
86. Πάρης Παναγή
87. Λοίζου Λοίζος
88. Στέλιος Μάρτης
89. Μαρία Αντωνίου
90. Ζήνωνος Νικολέττα
91. Δέσπω Ρωσσίδου
92. Κώστας Χείρας

93. Κύπρος Ν. Κουλουμάς
94. Νεόφυτος Χαραλαμπίδης
95. Μιχαέλλα Κωνσταντίνου
96. Κυριακή Παλαμά
97. Μαρία Κρασά
98. Χαράλαμπος Χαραλάμπους
99. Δημήτρης Θεοχάρους
100. Σμαράγδα Θεοφάνους
101. Γεωργία Χρίστου
102. Άντρη Αντρέου
103. Αντρέας Φωκά
104. Μαρία Ηροδότου
105. Δέσπω Δημητρίου
106. Έλενα Χαριλάου
107. Μαρία Τρύφωνος
108. Αλίκη Πολυδωρίδου
109. Ελένη Αντωνιάδου
110. Έλενα Βασιλειάδου
111. Σωτήρης Ιωάννου
112. Παναγιώτης Γεωργίου
113. Ευθύβουλος Κωνσταντή
114. Γιώργος Χρυσοστόμου
115. Θεογνωσία Στυλιανού
116. Άντρη Βιολάρη
117. Βασιλική Βασιλείου
118. Αθηνά Σταύρου
119. Σκεύη Κανταρή
120. Ρένα Γεωργίου
121. Μιχάλης Θεράποντος
122. Άγγελος Ιωάννου
123. Παυλίνα Κλεάνθους

124. Ιωάννα Παναγή
125. Ελένη Αχιλλέως
126. Ελευθέριος Ιακώβου
127. Χριστιάνα Προβατά
128. Παρασκευή Κωνσταντίνου
129. Γιώργος Λουκά
130. Ελένη Φαίδωνος
131. Παναγιώτης Ηλιοφώτου
132. Μιχάλης Αναστασίου
133. Νίκος Βύρωνος
134. Νικόλας Πιρίκκης
135. Μάριος Δρουσιώτης
136. Παναγιώτης Ξενοφώντος
137. Μαρία Μιλτιάδου
138. Γεώργιος Φρίξου
139. Παντελής Κυπριανίδης
140. Μάριος Αντωνίου
141. Αντιγόνη Γενεθλίου
142. Ηρακλής Αριστοτέλους
143. Κυριακή Πυθαρίδου
144. Κούλα Συγχαριώτου
145. Κυριάκος Ξυδιάς
146. Αντρέας Γεωργίου
147. Αικατερίνη Πέτσα
148. Γεώργιος Ευριπίδου
149. Στέλλα Γεωργιάδου
150. Ελένη Κασάπη
151. Γιώργος Παναγή
152. Νάταλη Μιχαηλίδου
153. Ελένη Γεωργίου
154. Γαβριέλλα Ιωάννου

155. Σταυρούλλα Μιχαήλ
156. Γιώργος Χριστοδούλου
157. Ελένη Φακκίτα
158. Θεολογία Νεοφύτου
159. Νικόλας Θεοχάρους
160. Αθανασία Χριστοφή
161. Στέλλα Γεωργίου
162. Σταυρούλα Κονναρή
163. Κυριάκος Στυλιανού
164. Ελευθερία Χριστοδούλου
165. Βαλεντίνα Χαραλάμπους
166. Μαρίνα Παύλου
167. Μαρία Παπαϊωάννου
168. Παρασκευή Βασιλείου
169. Χρυστάλλα Κουνούνη
170. Δέσποινα Κυριάκου
171. Ζηνοβία Πιπερίδου
172. Μαγδαληνή Ευαγγέλου
173. Στέλλα Μιχαήλ
174. Νικολέττα Φούρναρη
175. Γεώργιος Μιχαήλ
176. Αντωνία Στυλιανού
177. Άννα Χριστοφόρου
178. Γεώργιος Χριστοφόρου
179. Ελπινίκη Χριστοδούλου
180. Μαρία Δημοσθένους
181. Μάριος Μάρκου
182. Χαράλαμπος Κωνσταντίνου
183. Νίκη Παρμαξή
184. Άννα Τουμαζή
185. Άριστος Ηλία

186. Μαρία Κλεάνθους
187. Γιώργος Πεττεμερίδης
188. Μάριος Τσίσης
189. Μαρία Τσαγγαρίδου
190. Άντρη Γρηγορίου
191. Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου
192. Μάρω Πεττεμερίδου
193. Γιαννάκης Παπαγεωργίου
194. Στέλιος Ραπτόπουλος
195. Μάρθα Νεοφύτου
196. Σπύρος Σπύρου
197. Περιστέρα Σταυρινίδη
198. Γιώργος Σάββα
199. Μαρούλα Παναγιώτου
200. Νικολέττα Θεοδώρου
201. Μάριος Χριστοδουλίδης
202. Παντελίτσα Χαραλάμπους
203. Ελένη Κατίδου
204. Σωτήρα Νικολάου